

Список використаних джерел:

1. Авилов А.В. Рефлексивное управление. Москва, 2003. 174 с.
2. Баррон Ф. Личность как функция проектирования человеком самого себя. *Вопросы психологии*. 1990. № 2. С. 153–159.
3. Батлер Дж. Психика власти: теории субъекции. Санкт-Петербург, 2002. 168 с.
4. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. Москва, 1979. 424 с.
5. Бех І.Д. Психологічні механізми сходження особистості до духовних цінностей. *Педагогіка і психологія: Науково-теоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук України*. 2011. № 2. С. 37–44.
6. Бех. І.Д. Рефлексія в духовному саморозвитку особистості. *Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України*. Київ, 2002. С. 37.
7. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. Москва, 1996. 541 с.
8. Карпенко Л.А. Словарь Психология. Москва, 1990. 494 с.
9. Карпов А.В. Психология рефлексивных механизмов деятельности. Москва, 2004. 424 с.
10. Костюк Г.С. Избранные психологические труды. Москва, 1988. 304 с.
11. Рубинштейн С.Л. Человек и мир. Санкт-Петербург, 2012. 224 с.
12. Слободчиков В.И. Генезис рефлексивного сознания в младшем школьном возрасте. *Вопросы психологии*. 1990. № 3. С. 25–36.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/19>

Маркіна А. Є.,

студентка ПОМ-1-21-1.4з

Київського університету імені Бориса Грінченка

ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Використання цифрових технологій в освіті на сьогодні є однією з найважливіших і стійких тенденцій світового освітнього процесу. За допомогою цифрових та інтерактивних засобів учні можуть легше використовувати інноваційні підходи, методи, програми, навчальні ігри та інші сучасні технологічні підходи до навчання. В результаті учні краще засвоюють інформацію, перебувають в емоційно комфортному середовищі, коли навчання стає цікавим, створюють нові знання та інновації, не втрачаючи бажання вчитися. Цифрові інструменти роблять процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуалізованим.

Такі заняття характеризуються адаптивністю, керованістю, інтерактивністю, поєднанням індивідуальної та групової роботи, але не замінюють педагогів, а досить добре їх доповнюють.

У напрямі обґрунтування дидактичних, теоретико-методологічних засад створення та практичного застосування електронних освітніх ресурсів ведеться значна науково-дослідна робота, висвітлена в працях вітчизняних вчених: Л. Білоусової, Л. Гризун, В. Лапінського, Н. Оліфіренко, Н. Пономарьової, О. Співаковського, Ю. Триуса, О. Чорноус та інших. Науковий та методичний супровід впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи здійснюють В. Коваленко, Т. Лисенко, О. Мельник, О. Рибалко, Й. Ривкінд, Л. Чернікова, В. Шакотько та інші. Проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів початкових класів висвітлено в розвідках І. Белавіної, О. Бовть, О. Дороніної, Д. Зарецького, З. Зарецької, Н. Морзе, О. Барни, Р. Моцики, О. Нікулочкіної, Л. Петухової, О. Шиман та інших.

Відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (Про схвалення Концепції «Нова українська школа», 2016) пріоритетом розвитку освіти було впровадження сучасних ІКТ, таких як електронні підручники, інтерактивні комп'ютерні вправи, прикладні програми, дослідницькі онлайн середовища, мультимедійні засоби та ін., що призводить до змін в організації освітнього процесу та суттєво впливає на зміст і методику навчання, забезпечуючи вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві.

Під електронними освітніми ресурсами (ЕОР), згідно з Положенням про електронні освітні ресурси Міністерства освіти і науки України, «розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами» (Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси, 2012).

Електронні освітні ресурси – це основний компонент інформаційного освітнього середовища, який орієнтований на реалізацію освітнього процесу за допомогою ІКТ і на застосування нових методів і форм навчання, таких як: електронне навчання, мобільне навчання, мережеве навчання, автономне навчання тощо. Щодо поняття *електрон-*

ного навчання, воно досить давно використовується в професійному науковому середовищі. Доволі часто під терміном «е-навчання» (англ. *E-Learning*, скорочення від англ. *Electronic Learning*) розуміють навчання, побудоване з використанням інформаційних і комунікаційних технологій. Саме таке трактування зафіксовано у визначенні ЮНЕСКО: “*E-Leaming*” – навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа» (Trenholm et al., 2012).

Так Н. Олфіренко розроблена узагальнена система вимог до дидактичних електронних ресурсів для початкової школи:

1. Психолого-педагогічні: загальні (науковість, доступність, проблемність, наочність, обізнаність тощо); електронні ресурси (інтерактивність, мультимедіа, наявність систем підтримки); вікові (адаптивність, мінливість, наявність системи орієнтації в ресурсах, візуальне оформлення, ігрове забарвлення тощо).

2. Ергономічні: загальне візуальне оформлення програмного середовища, просторове розміщення об'єктів, звук, організація діалогу, зручна система навігації тощо.

3. Здоров'язбережувальні: обмеження тривалості роботи з ресурсами, підтримка поведінки учня в ресурсному середовищі тощо.

4. Технічні: безперебійність роботи електронних ресурсів, надійність, стійкість до дефектів, захист від неправильної роботи тощо (Оліфіренко, 2015).

Прикладами освітніх цифрових інструментів для застосування у початковій школі можуть слугувати наступні:

1. Освітні цифрові інструменти соціального аспекту навчання: освітній сайт *Edmondo*; *EduBlogs* пропонує надійне і безпечне місце для блогу, як для вчителів, так і для всього класу; *Skype* може бути чудовим інструментом для підтримання зв'язку; *Wikispaces* дозволяє вчителям ділитися уроками, медіа та іншими ресурсами в Інтернеті з учнями; *Schoolology* соціальний сайт, що дозволяє викладачам керувати класами, залучати учнів у процес навчання, ділитися змістом занять.

2. Освітні цифрові інструменти безпосереднього навчання: *Khan Academy* допомагає багатьом викладачам доповнити свої навчальні матеріали; *Socrative* система ігор і вправ, де учні відповідають на мобільних пристроях і планшетах; *Kerpoof* учні тут можуть використовувати надзвичайно цікаву інформацію, ігри, інтерактивні заняття та інструменти для малювання; *StudySync* освітня платформа з повнофункціональними інструментами для навчання, включаючи цифрову бібліотеку, щотижневі практичні публікації, онлайн роботи та рейтинги експертів, базові завдання та мультимедійні уроки.

Зокрема, особливої уваги заслуговує екосистема *Go-Lab*, яка сьогодні налічує найбільшу колекцію віддалених віртуальних лабораторій,

освітніх додатків, понад тисячу дослідницьких навчальних середовищ (*Inquiry Learning Space – ILS*) для інноваційного викладання в класі, змішаного та дистанційного навчання (Будник & Дзябенко, 2021).

Тому вчителям Нової української школи зобов'язаний постійно розвивати та вдосконалювати свої інформаційно-комунікаційні можливості шляхом впровадження цифрових інструментів для освітньої діяльності. Існує багато прикладів використання таких цифрових інструментів: організації вебінарів (*Zoom, Google Meet, Skype*); організація спілкування через месенджери (*Viber, WhatsApp, Telegram*); управління навчальною групою роботою (*Microsoft Teams, Granatum, Training-Space*); залучення та проведення опитувань (*Kahoot, Socrative, Plickers, Quizizz, Mentimeter*); віртуальні цифрові дошки (*WikiWall, Tutorsbox, Glogster, Dabbleboard, Twiddla, Scribblar Padlet, Educreations, Popplet, Realtimeboard, Twidd*).

Ефективним в цьому процесі може бути організація навчання за допомогою поєднання використання в навчальному процесі цифрових технологій та інтерактивних методів навчання, коли учні у тісній співпраці мають можливість опанування нових технологічних інструментів, проводячи навчальну діяльність в комфортному для них середовищі спільного розв'язання складних завдань. Тому загальна організація навчального процесу можлива на основі реалізації наступних етапів: перевірка базових знань учнів, мотиваційний етап (методи «Очікування», «Криголами»); ознайомлення з новим матеріалом («Навчаючись», «Вузлики»); рефлексія та закріплення знань («Коло ідей», «Мозковий шторм»), «Кейс-технологія»).

Отже, сучасні електронні освітні ресурси характеризуються мультимедійністю з неоднорідною інтеграцією даних, інтерактивністю та нелінійністю. Їх зміст відрізняється від представленого в традиційних освітніх програмах, тому при сприйнятті цього процесу учнями можуть залучені дещо інші психофізіологічні механізми, а діяльність вчителя має ґрунтуватися на додатковій професійній підготовці, виходячи з умови широкого застосування у навчанні нових технологій та цифрових засобів навчання.

Список використаних джерел:

1. Будник, О. & Дзябенко, О. (2021). Використання інструментарію платформи Go-lab для розвитку дослідницьких умінь школярів. *Information Technologies and Learning Tools*, 80(6), 1-20. URL: <https://www.researchgate.net/publication/352998831>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси» № 1060 (2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text>

3. Олефіренко, Н.В. (2015). *Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до проєктування дидактичних електронних ресурсів* : атореф. дис. ... д-ра пед. наук, Харківський національний педагогічний університет. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2996>
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» № 988-р. (2016). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>
5. Trenholm, S. Angel, A. J., Simosa, J., Oliveira, A., Oliveira, T. (2012). Long-Term Experiences in Mathematics E-Learning in Europe and the USA. *Teaching Mathematics Online: Emergent Technologies and Methodologies USA*: Information Science Reference, 238-257.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/20>

Найда Р. Г.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
голова циклової комісії,*

Відокремленого структурного підрозділу

«Дубенський педагогічний фаховий коледж

Рівненського державного гуманітарного університету»

ЗМІСТ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО В МЕЖАХ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ

Головним аспектом контекстного навчання є здатність студентів компетентно виконувати професійні функції та завдання. Водночас, дидактичні умови постановки цілей у контекстному навчанні мотивують майбутніх вихователів ЗДО до пізнавальної діяльності, відповідно, і сам процес навчання набуває особистісного сенсу, а інформація перетворюється на особисте знання студентів.

Часом зародження контекстної освіти дослідники називають 1981 рік, коли А. Вербицький висловив думку про новий тип навчання – «абстрактно-контекстний або знаково-контекстний» [1, с. 33]. У дослідженнях останніх років дається таке визначення контексту: «контекст – це відображена у свідомості та психіці людини система внутрішніх та зовнішніх умов її життя, поведінки та діяльності, яка впливає на сприйняття, розуміння та перетворення суб'єктом конкретної ситуації» [2, с. 16-17]. При цьому під внутрішнім контекстом розуміють